

Український ВІСНИК

М. Ульбренку

Часопис Союзу Українців Румунії. Рік видання XXXI. № 19-20 (жовтень) 2025

Мені ти приснилась давно,
ввійшла ти у думи мої.
Я море люблю, бо воно
нагадує очі твої.

Розкрив я до сонця вікно
й дивлюсь крізь проміння рої...
Я небо люблю, бо воно
нагадує очі твої.

Володимир Сосюра

Микола-Мирослав Петрецький, співавтор закону про прозорість парламентських зустрічей

Представник української меншини в Парламенті Румунії, Микола-Мирослав Петрецький, повідомив, що 30 вересня Палата депутатів прийняла законодавчу ініціативу, співавтором якої він є, про внесення змін і доповнень до статті 12 Закону № 96/2006 «Про статус депутатів і сенаторів».

Нормативно-правовий акт доповнює вже існуючі зусилля щодо забезпечення прозорості на рівні виконавчої влади. З 2016 року, згідно з Меморандумом № 1777/2016, уряд запровадив Єдиний реєстр прозорості інтересів (RUTI – www.ruti.gov.ro), в якому міністри, державні секретарі та керівники відомств зазначають зустрічі з третіми особами. Згодом ця практика стала обов'язковою і була закріплена в змінах до Адміністративного кодексу (Закон № 49/2025).

За словами депутата, поширюючи цю систему також на Парламент, Румунія робить важливий

крок до єдиного і послідовного підходу до прозорості взаємодії між особами, які приймають рішення, і суспільством.

Нові законодавчі норми зобов'язують депутатів та сенаторів фіксувати на публічній електронній платформі кожену зустріч з представниками організацій, компаній чи інших суб'єктів господарювання щодо законодавчих ініціатив. Запис буде містити назви юридичних осіб та предмет обговорення.

Треті особи, які бажають зустрітися з парламентаріями, також повинні будуть зареєструватися в реєстрі платформи, надавши дані про свою структуру прийняття рішень, сферу діяльності та джерела фінансування. Без цієї попередньої реєстрації зустріч не відбудеться.

Платформа буде доступною для широкого загалу, що дозволить здійснювати прозорий моніторинг взаємодії між особами, які приймають

рішення, та суспільством. Водночас вона надасть постійним бюро обох палат парламенту інструменти для аналізу сфер та акторів, які беруть участь у законодавчому процесі.

Микола-Мирослав Петрецький наголосив, що ця поправка є важливим кроком на шляху до підвищення прозорості в роботі органів державної влади відповідно до вимог та рекомендацій Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР).

У своїх Рекомендаціях щодо прозорості та доброчесності у сфері впливу на прийняття державних рішень ОЕСР пропонує низку ключових принципів для країн, що приєднуються до організації, з метою зміцнення довіри до демократичного процесу прийняття рішень. Серед них – забезпечення прозорості взаємодії між особами, які приймають рішення, та зацікавленими сторонами, а також зміцнення узгодженої та ефективної системи доброчесності та прозорості у прийнятті рішень.

Депутат підкреслив, що впровадження RUTI і на парламентському рівні сприяє зміцненню довіри громадян до державних установ, заохочує чесну конкуренцію та наближає Румунію до міжнародних стандартів врядування, зокрема в контексті вступу до ОЕСР.

Джерело: www.uur.ro

УЧАСТЬ У ВІДЗНАЧЕННІ 25-РІЧЧЯ ЄВРОРЕГІОНУ «ВЕРХНІЙ ПРУТ»

Депутат Микола-Мирослав Петрецький, представник української меншини в Парламенті Румунії, 19 вересня взяв участь в ювілейних заходах, присвячених 25-річчю Єврорегіону «Верхній Прут». Урочистості відбулися в Науково-технологічному парку «Східноєвропейський кордон» у місті Серет Сучавського повіту й були організовані у партнерстві з Благодійним фондом «Громадські ресурси та ініціативи» з Чернівців та мерією міста Серет.

Центральною подією програми став круглий стіл на тему «Чверть століття транскордонного співробітництва!», де ключові особистості та експерти з Румунії, України та Республіки Молдови поділилися своїми поглядами на минуле, сьогодення та майбутнє цього тристороннього співробітництва.

Микола-Мирослав Петрецький передав слова вдячності всім, хто протягом чверті століття сприяв тому, щоб Єврорегіон «Верхній Прут» став справжнім прискорювачем зближення між громадами та розвитку вздовж спільного кордону. Він подякував ініціаторам та бенефіціарам проєкту, менеджерам, експертам і залученим установам. Окремо він відзначив Сучавське регіональне бюро транскордонного співробітництва та його виконавчого директора Чезара Грозаву за постійну участь і за клімат безпеки та ефективності, який підтримувався протягом багатьох років.

Депутат наголосив, що Єврорегіон «Верхній Прут» живе завдяки якісним людям – тим, хто створює мости між громадами, залучає ресурси й втілює ідеї у конкретні проєкти. Маючи цей 25-річний досвід, регіон готовий до нового великого виклику – відбудови України.

Він підкреслив, що ця місія складніша за попередні, адже вимагає натхнення, відданості та справжньої співпраці між людьми й інституціями. Протягом останніх місяців Петрецький відвідав прикордонні регіони та переконався у готовності долучатися до процесу відбудови. За його

словами, нині головне завдання полягає в тому, щоб перетворити цю готовність на сталі й ефективні проєкти.

Микола-Мирослав Петрецький відзначив наявність виняткових партнерів – від дипломатичних і консульських місій Румунії в Україні та Посольства України в Бухаресті до місцевих адміністрацій і громадянського суспільства. Він нагадав, що його нещодавній візит до України як голови Парламентської групи дружби з Україною та дискусії з колегами у Верховній Раді підтвердили наявність нових можливостей для співпраці.

Також депутат поділився своїм баченням моделі співпраці з відбудови України в Єврорегіоні «Верхній Прут» шляхом створення регіональних та місцевих хабів уздовж румунсько-українського кордону, які могли б управляти ресурсами та послугами з усієї Європи. Він наголосив, що Румунія завдяки своєму географічному положенню та кваліфікованим кадрам може стати стратегічною опорою в цих спільних зусиллях.

Джерело: www.uur.ro

ОЧІЛЬНИК СУР ПОРУЧ З УКРАЇНСЬКОЮ ГРОМАДОЮ КЛУЖА

Голова СУР, депутат Микола-Мирослав Петрецький, 20 вересня, на запрошення голови Клузької філії Союзу українців Румунії, професора Івана Гербіля, взяв участь у заході «День українських козаків», організованому «Клубом української малечі», який діє в рамках філії, за підтримки Етнографічного музею Трансільванії в Клуж-Напоці.

У своєму виступі Микола-Мирослав Петрецький висловив задоволення від участі в цій ініціативі та підкреслив, що з моменту заснування Клубу української малечі в місті Клуж-Напока зарекомендував себе як взірць передової

практики, надихаючи інші філії та організації Союзу на проведення подібних заходів на місцевому рівні. Він наголосив, що ці дії демонструють: навчання та виховання молоді — це безпосередня інвестиція в майбутнє української громади.

Голова СУР також відзначив, що тема українського козацтва надає заходу особливого значення, адже, згідно з історичними джерелами, групи козаків у XVII–XVIII століттях оселилися в районі Нижнього Дунаю, а їхні нащадки і сьогодні живуть у Румунії, зокрема в дельті Дунаю, де СУР постійно організовує заходи, присвячені цій темі.

У нинішніх умовах, позначених труднощами та випробуваннями для України й українського народу, Микола-Мирослав Петрецький підкреслив, що нагадування про історію та ідентичність є вкрай необхідним. Тим більше, що протягом часу були спроби відокремити українське козацтво в Румунії від української громади. Завдяки постійним зусиллям Союзу вдалося зберегти єдність, тож, говорячи про козаків, насправді йдеться про всю українську спільноту. Він також наголосив, що російський режим, спільний ворог українців, постійно намагається знищити та дезінформувати український народ, а це робить передачу історичної правди молодому поколінню ще більш актуальною.

Джерело: www.uur.ro

ГОЛОВА СУР ВЗЯВ УЧАСТЬ У БУХАРЕСТСЬКІЙ КОНФЕРЕНЦІЇ З КІБЕРБЕЗПЕКИ – ВСС2025

Голова СУР, депутат Микола-Мирослав Петрецький взяв участь, 6 та 7 жовтня, у Бухарестській конференції з кібербезпеки – ВСС2025, одній з найважливіших подій з кібербезпеки в Європі цього року, організованій Національним директором з питань кібербезпеки за підтримки Національного координаційного центру та Національної асоціації з безпеки інформаційних систем.

Тема конференції «Працюємо разом заради кібербезпеки в часи глобальної невизначеності» відображала нагальну потребу в міжнародному співробітництві для швидкого реагування на нові кіберзагрози, захисту критичної інфраструктури та узгодження національних і регіональних політик в умовах все більш взаємопов'язаного цифрового ландшафту.

В умовах зростання геополітичної напруженості, збільшення кількості гібридних атак і прискореного розвитку новітніх технологій кібербезпека стала набагато більше, ніж технічним питанням — вона перетворилася на спільний глобальний пріоритет, що вимагає більшої взаємодовіри, співпраці та скоординованих дій.

На конференції обговорювалися важливі теми, серед яких міжнародне співробітництво перед обличчям гібридних загроз, вплив штучного інтелекту на безпеку та сучасну війну, еволюція європейської законодавчої бази, боротьба з дезінформацією, стійке лідерство, євроатлантичне партнерство в умовах гібридної війни та інші.

У нинішньому геополітичному контексті, позначеному напруженістю та складними кібератаками, важливість цих питань є надзвичайно великою. Чудова співпраця між Союзом українців Румунії та Національним директором з питань кібербезпеки слугує прикладом стратегічного партнерства, заснованого на довірі та спільних цілях, спрямованого на зміцнення цифрової стійкості, підвищення обізнаності та просування кібербезпеки як фундаментальної основи регіональної стабільності, а також захисту національного та європейського кіберпростору.

Микола-Мирослав Петрецький щиро привітав та подякував пану Дану Кимпану, директору Національного директорату з питань кібербезпеки, за його професіоналізм, далекоглядність і відданість справі організації цього високорівневого заходу. Під його керівництвом НДК продемонстрував, що Румунія може бути регіональним лідером у сфері кібербезпеки, сприяючи діалогу, співпраці та інноваціям у галузі, яка має життєво важливе значення для спільної безпеки.

ДЕПУТАТ СУР ПРИВІТАВ ЄВРОПЕЙСКУ ПЕРЕМОГУ У РЕСПУБЛІЦІ МОЛДОВІ

Голова Союзу українців Румунії, депутат Микола-Мирослав Петрецький із трибуни Парламенту Румунії привітав рішучу проєвропейську орієнтацію громадян Республіки Молдови, підтверджену на недавніх парламентських виборах. Він відзначив внесок усіх учасників цього процесу – від президентки Майї Санду та лідерів партії «Дія та солідарність» до пересічних громадян, чії голоси стали визначальними у цьому життєво важливому зближенні країни з Європою.

За словами Миколи-Мирослава Петрецького, протягом лише одного року громадяни Республіки Молдови тричі переконливо продемонстрували своє європейське покликання – на президентських виборах, на референдумі за Європу та на парламентських виборах. Він наголосив, що третє підтвердження колективної волі більшості громадян свідчить про досягнення точки незворотності європейського шляху країни.

Депутат підкреслив, що результати голосування є потужним сигналом для Європейського Союзу та остаточним підтвердженням стратегічного європейського вибору Республіки Молдови. Водночас, – сказав він, – це внутрішній

сигнал владі країни – наполегливо й сміливо продовжувати європейський курс. За його словами, це також чітке послання Російській Федерації: втручання у стратегічний вибір Молдови більше не буде толеруватися, а для України та

інших кандидатів на членство в ЄС, включно з Грузією, цей результат є стимулом продовжувати боротьбу за європейські цінності.

Микола-Мирослав Петрецький відзначив, що громадяни Республіки Молдови продемонстрували гідність і стійкість перед тиском Москви, яка намагається втручатися у внутрішні справи країни. Він зазначив, що маленька країна може самостійно обирати своє майбутнє і протистояти спробам зовнішньої васалізації, а колективні ресурси суспільства дозволяють ефективно протистояти імперіалістичним амбіціям РФ.

Очільник СУР також підкреслив важливість підтримки Румунії та європейських країн у цьому процесі, зазначивши, що завдяки цьому Республіка Молдова має надійних союзників у цивілізованому ліберальному світі. Він додав, що результат виборів зміцнює двосторонні відносини між Румунією та Молдовою, відкриває нові можливості для тристоронньої співпраці Румунія–Молдова–Україна та сприяє регіональній безпеці, створюючи умови для зміцнення взаємодовіри та досягнення миру.

Джерело: www.uur.ro

УКРАЇНЦІ НА САМІТІ ЄВРОПЕЙСЬКИХ МІСТ У ТІМІШОАРІ

Представники Тіміської філії Союзу українців Румунії були присутніми на заходах, присвячених Саміту Європейських Міст у Тімішоарі, який відбувся 29-30 вересня. Цей масштабний захід, організований під егідою мережі Eurocities, зібрав у місті представників понад 20 європейських міст, а також делегації з України.

Саміт виніс на перший план теми, що мають важливе значення для майбутнього континенту: розширення Європейського Союзу, регіональна безпека, відбудова України, транскордонне співробітництво та роль міст у зміцненні європейської демократії. В рамках дебатів відбулися панельні дискусії, присвячені важливості розширення ЄС як інструменту безпеки, а також економічним і соціальним викликам, які це розширення з собою несе.

На відкритті заходу був присутній Президент Румунії Нікушор Дан, який виступив із закликом підтримати процес розширення та відповів на запитання аудиторії. Серед доповідачів були Домінік Фріц, мер Тімішоари, Андре Собчак, генеральний секретар Eurocities, а також європейські чиновники, мери великих міст і представники громадянського суспільства з Румунії, України та інших європейських країн.

Від Тіміської філії Союзу українців Румунії взяли участь Марія Сабо-Кондрей, голова філії, та Міхаєла Бумбук, журналістка та перший заступник голови. Їхня присутність на саміті відобразила бажання української громади Тіміського повіту брати активну участь у європейському діалозі, роблячи внесок у зміцнення співпраці між містами та підтримку європейського курсу України.

Саміт Міст Тімішоара 2025 став унікальною нагодою для діалогу між європейськими лідерами, місцевими адміністраціями та громадянським суспільством, підтвердивши важливість міст як ключових гравців у процесі європейської інтеграції та підтримки громад, які постраждали від регіональних криз.

Джерело: www.uur.ro

«ЧИТАННЯ ОБ'ЄДНУЄ І ЗБЕРІГАЄ ІДЕНТИЧНІСТЬ ГРОМАДИ»

11 вересня, голова Союзу українців Румунії, депутат Микола-Мирослав Петрецький, взяв участь у культурному заході «Читання підносить душі», організованому Бухарестською філією СУР – справжньому святі читачів і любителів літератури, що відбулося за участю поета Міхая Чобану.

У своєму виступі він підкреслив важливість таких ініціатив для збереження та передання української мови, традицій і звичаїв – орієнтирів ідентичності, які надають громаді згуртованості. Депутат також наголосив на підтримці з боку румунської держави та інституційних партнерів, що відіграє важливу роль у збереженні цінностей та ідентичності української громади.

Микола-Мирослав Петрецький привітав Михайла Гафію Трайсту, голову Бухарестської філії СУР, за його постійні зусилля на благо української громади. Він відзначив і розвиток діяльності філії в останні роки, наголо-

сивши на важливості того, щоб на відповідальних посадах були люди, які добре розуміють потреби та прагнення громади.

Голова СУР підкреслив і те, що організація постійно розширює свою діяльність, збільшуючи кількість заходів та урізноманітнюючи їх, аби краще відповідати очікуванням громади. Це здійснюється без скорочення річного плану дій, який, навпаки, збагачується новими ініціативами, адаптованими до сучасних викликів.

На завершення Микола-Мирослав Петрецький подякував усім причетним за їхню відданість і працю в організації та підтримці культурних і літературних заходів української громади в Бухаресті. Він закликав і надалі докладати зусиль для збереження та популяризації звичаїв і цінностей предків, що є справжніми орієнтирами української ідентичності.

Захід об'єднав багатьох членів Проводу СУР, активістів Бухарестської філії, представників української громади, а також біженців з України, ставши особливим літературним вечором, покликаним будувати міст між українською та румунською культурами.

Джерело: www.uur.ro

З діяльності депутата МИКОЛИ-МИРОСЛАВА ПЕТРЕЦЬКОГО

ЗУСИЛЛЯ ЗАДЛЯ ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМ ГРОМАДЯН

Голова Союзу українців Румунії, депутат Микола-Мирослав Петрецький звернувся із депутатським запитом до міністра освіти Даниеля Давіда, в якому попросив надати чіткі та оновлені дані про ситуацію з навчанням українською рідною мовою. Як представник українців у Парламенті Румунії він наголосив на важливості того, щоб проблеми, які виявляють учителі, проходили реальний та об'єктивний аналіз у часі, аби вони не залишалися без вирішення.

У своєму зверненні Микола-Мирослав Петрецький попросив міністра повідомити результати, здобуті на Національному оцінюванні та іспиті на атестат про повну середню освіту у 2020–2025 роках учнями, які навчаються рідною українською мовою. Крім того, він запросив дані про реєстрацію учнів на червневу сесію іспиту на атестат у ліцеях Сігету-Мармацієй, Серета та Лугожа, а також інформацію щодо кадрової ситуації в україномовній освіті, включаючи динаміку вчителів, результати іспитів на заміщення вакантних посад і наявність вакансій.

Голова СУР підкреслив, що освіта мовами національних меншин є фундаментальною основою поваги до культурних і мовних прав. Він запевнив, що й надалі підтримуватиме всі ініціативи, спрямовані на те, щоб учні українських громад мали рівні можливості та доступ до якісної системи освіти.

* * *

Продовжуючи свої зусилля на підтримку освіти мовами національних меншин, Микола-Мирослав Петрецький, 6 жовтня, звернувся до міністра Даниеля Давіда з депутатським запитом щодо формування та відбору робочих груп для розробки шкільних навчальних програм мовами національних меншин, зокрема з предмету «Рідна мова – українська мова та література».

Він наголосив, що для національних меншин Румунії рідна мова є не лише засобом спілкування, а й фундаментом культурної та духовної ідентичності. Її вивчення в системі освіти сприяє розвитку мовної й культурної компетентності учнів, а головне – збереженню й передачі традицій, цінностей та ідентичності кожної етнічної спільноти. У цьому контексті Микола-Мирослав Петрецький підкреслив, що навчання рідною

українською мовою відіграє важливу роль у вихованні молодого покоління української громади Румунії.

Відповідно до Наказу Міністра національної освіти № 3593/2014, при Міністерстві освіти діють спеціалізовані робочі групи, які розробляють і переглядають шкільні навчальні програми, зокрема з української рідної мови, української літератури та методики їх викладання. Згідно зі службовою запискою № 11411/12.08.2025, ці групи мають забезпечити оновлення навчальних програм відповідно до сучасних освітніх потреб та дидактичних принципів.

Разом із тим, за словами голови Союзу українців Румунії, під час консультацій із представниками освітнього середовища, зокрема під час Національної наради вчителів української рідної мови, було зазначено відсутність чітких і прозорих процедур формування, інформування та відбору членів цих груп. Хоча нормативна база передбачає критерії професійної компетентності та педагогічного досвіду, на практиці незрозуміло, як саме вони застосовуються.

З огляду на принцип прозорості та законне право вчителів на справедливую участь у процесі створення навчальних програм, Микола-Мирослав Петрецький звернувся до міністра освіти з проханням пояснити, чи була дотримана правова процедура при формуванні групи з української рідної мови та літератури, яким чином учителів було поінформовано про можливість участі у відборі та як цей відбір здійснювався на практиці.

На завершення він підкреслив, що відкритість і прозорість цих процесів є важливими для зміцнення довіри освітньої спільноти та забезпечення сучасних, збалансованих і репрезентативних навчальних програм для всіх національних меншин Румунії.

* * *

Депутат Микола-Мирослав Петрецький звернувся до прем'єр-міністра Іліє Боложана з депутатським запитом, в якому привернув увагу до незадовільної реакції представників румунського уряду на депутатські запити та звернення. Як приклад він навів критичну фінансову ситуацію Румунського Радіо та Румунського Телебачення – двох суспільних мовників, що мають ключове значення для боротьби з фейковими новинами та забезпечення справедливого і збалансованого інформування населення, особливо в умовах гібридної війни, коли дезінформація може безпосередньо впливати на національну безпеку та соціальну згуртованість.

У письмовому запиті, поданому 1 липня, депутат окреслив серйозні проблеми, з якими стикаються суспільні мовники, зокрема недофінансування, відсутність чіткої правової бази щодо статусу працівників, застосування подвійних податкових і зарплатних стандартів, а також неможливість найму нових фахівців. На його думку, ці чинники ставлять під загрозу функціональну та фінансову стабільність Румунського Радіо і Румунського Телебачення. Петрецький звернувся до Уряду з проханням уточнити, які заходи плануються вжити для виправлення ситуації та чи існує конкретний план забезпечення безперервної діяльності цих установ.

Отримана відповідь через Департамент зв'язків з парламентом, підписана державним секретарем Ніні Сепунару, обмежилася лише повідомленням, що питання було передано для консультацій. Міністерство фінансів, у свою чергу, за зверненням № 16225/2025 підготувало загальну відповідь із відомими вже законодавчими та технічними аспектами, при цьому зазначивши, що воно не уповноважене вживати заходів для вирішення окреслених проблем. На переконання депутата, це свідчить про поверхневий підхід і відсутність належної інституційної координації.

У зв'язку з цим Микола-Мирослав Петрецький повторно звернувся вже безпосередньо до прем'єр-міністра з проханням повідомити офіційну позицію Уряду, окреслити конкретні заходи для стабілізації Румунського Радіо і Румунського Телебачення та вдосконалити комунікацію між Урядом і Парламентом, щоб депутатські запити отримували чіткі, повні та обґрунтовані відповіді.

Він наголосив, що суспільні мовники є не лише державними ЗМІ, а стратегічними стовпами точної, незалежної та суспільно значущої інформації. Їхня роль стає ще важливішою в умовах гібридної війни, яка, як зазначив президент Румунії Нікушор Дан, триває проти країни вже близько десяти років.

ОГЛЯДАЧ

СЕМІНАР «РОЛЬ ДЕРЖАВНИХ ОРГАНІВ ТА БАГАТОСТОРОННЄ СПІВРОБІТНИЦТВО У ПІДТРИМЦІ УКРАЇНСЬКИХ БІЖЕНЦІВ У РУМУНІЇ»

19 вересня секретар представництва СУР у Констанці взяв участь у публічному заході, організованому Асоціацією Novapolis / Центр аналізу та ініціатив для розвитку – Семінар з адвокації «Роль державних органів та багатостороннє співробітництво у підтримці українських біженців у Румунії», організований в рамках проекту ConstantaAID4Ukrainians: Допомога українським біженцям та РТТ у Констанці та південно-східному регіоні, K-ROM-2022-4068 і реалізований у Констанці в період з 1 вересня 2022 року по 31 грудня 2025 року Асоціацією Novapolis (голова – пані Ірис Алекс) через Центр ROUA Констанца за фінансової підтримки Diakonie Katastrophenhilfe.

Метою семінару було визначити актуальні заходи з адвокації, що вживаються на національному, регіональному та місцевому рівнях для надання

допомоги та підтримки українським біженцям, які прибули до Румунії. Захід також включав дискусії та дебати на тему співпраці між державними органами та організаціями громадянського суспільства з метою підтримки інтеграції українських громадян у Румунії (зокрема в регіоні Добруджа), а також викликів, можливостей та заходів і інструментів, розроблених на сьогоднішній день.

У роботі семінару взяли участь представники міжнародних організацій (Представництво УВКБ ООН в Румунії), місцевих органів влади, що відповідають за управління ситуацією з українською громадою біженців (Імміграційна служба повіту Констанца, Регіональний центр процедур та розміщення шукачів притулку в Галаці, Повітова агенція з питань зайнятості населення / AJOFM Констанца, DGASPC Констанца тощо), а також неурядових організацій, що займаються підтримкою українських біженців у Румунії (Фонд CNRR & Коаліція за права мігрантів та біженців / CDMiR, Фонд Baylor Marea Neagră Констанца, Центр публічних інновацій, JRS, Word Vision тощо).

Джерело: www.uur.ro

МІЖНАРОДНА КОНФЕРЕНЦІЯ

Союз українців Румунії організував міжнародну конференцію на тему «Стратегії покращення діяльності органів місцевого державного управління та посилення транскордонного співробітництва Румунія – Україна – Республіка Молдова». Захід зібрав понад 110 учасників, серед яких представники місцевих та центральних органів влади, експерти з питань державної політики та регіонального розвитку, а також посадовці з Румунії та України, з метою пошуку практичних рішень для підвищення ефективності діяльності адміністрацій та зміцнення транскордонних відносин.

Союз українців Румунії став вагомим чинником у зміцненні спроможності місцевих адміністрацій, не лише через організацію тематичних конференцій, але й завдяки безпосередній участі у проєктах із підготовки кадрів, обміну найкращими практиками та залучення ресурсів. Цими ініціативами СУР сприяє підвищенню професійного рівня місцевих органів влади, підтримуючи гармонізацію стандартів та розвиток ефективної, прозорої і наближеної до громадян адміністрації.

Конференція ще раз довела, що Союз українців Румунії не обмежується підтримкою своєї етнічної громади, а активно сприяє модернізації місцевих адміністрацій. Завдяки участі у Спільних операційних програмах Румунія-Україна та Румунія-Республіка Молдова 2021-2027, а також у програмах Interreg, СУР сприяє розвитку європейських проєктів, які модернізують інфраструктуру, цифровізують публічні послуги та створюють освітні й культурні партнерства між двома сусідніми державами.

Робота конференції була зосереджена на темах, що становлять найбільший інтерес, таких як боротьба з мовою ворожнечі та сприяння соціальній згуртованості в багатоетнічних громадах, яку представив заступник Державного секретаря Дінчер Джафер, активізація транскордонного співробітництва в рамках Спільних операційних програм Румунія-Україна та Румунія-Республіка Молдова 2021-2027, про яку розповіли консультант з європейських фондів Ралука Форгас, виконавчий директор Регіонального офісу транскордонного співробітництва Чезар Грозаву та керівник служби моніторингу проєктів Міністерства розвитку Ніколає Няца, а також питання, пов'язані з державними закупівлями та ефективністю адміністративних витрат, представлені радницею з питань рахунків Рахункової палати Румунії Лачіко Еніко Каталін. Заступник Державного секретаря Дінчер Джафер також торкнувся питання прав національних меншин у державному управлінні, від представництва до видимих результатів, підкресливши, як їх можна гарантувати та зміцнювати у сталий спосіб.

Центральною подією конференції стало підписання семи угод про співпрацю між органами місцевого самоврядування Румунії та України. Доку-

менти були підписані між: Мерією Ремет Марамороського повіту Румунії та Буштинською територіальною громадою Закарпатської області України; Мерією Ремет Марамуреського повіту Румунії та Богданською територіальною громадою Закарпатської області України; Мерією Бистрого Марамороського повіту Румунії та Буштинською територіальною громадою Закарпатської області України; Мерією Бистрого Марамороського повіту Румунії та Богданською територіальною громадою Закарпатської області України; Мерією Ульми Сучавського повіту Румунії та Більче-Золотецькою територіальною громадою Тернопільської області України; Мерією Ізвареле Сучавей Сучавського повіту Румунії та Іване-Пустенською територіальною громадою Тернопільської області України; Пішкільською місцевою радою Сату-Марського повіту Румунії та Іршавською територіальною громадою Закарпатської області України. Ці угоди містять чіткі цілі щодо зміцнення довгострокової дружби, обміну досвідом у сфері державного управління, інтенсифікації економічного,

освітнього, культурного та соціального співробітництва, а також започаткування спільних проєктів, що фінансуються європейськими програмами з метою модернізації інфраструктури та підтримки процесу відбудови України.

Фабіан ПОПОВИЧ

Радник Союзу українців Румунії

Візит делегації мерії Львова до Тімішоари

Представники Тіміської філії Союзу українців Румунії прийняли делегацію з України від мерії міста Львова.

У зустрічі взяли участь, з боку господарів, Марія Сабо-Кондрей, голова філії, та Міхаєла Бумбук, перший заступник голови, а з боку української делегації – Андрій Садовий, мер міста Львів, та його радник.

З цієї нагоди було відвідано не тільки приміщення філії в Тімішоари, а й відділення з української мови дитячого садка з групою продовженого дня № 29, де навчаються діти-біженці від війни. Мер Андрій Садовий особливо високо оцінив те, що Союз українців Румунії заснував цей дитячий садок, надаючи освітню та соціальну

підтримку українським дітям, і висловив приємне здивування багатим спектром діяльності Тіміської філії СУР.

Обговорення з керівництвом філії були зосереджені на підтримці, яку надає українська громада як особам, які тимчасово проживають у Тімішоари, так і учням, які навчаються в закла-

дах доуніверситетської освіти, а також на культурних та виховних заходах, що проводяться протягом року.

Львівська делегація також представила інноваційний проєкт, ініційований місцевою владою, присвячений людям, які постраждали від війни. Цей проєкт приніс місту міжнародне визнання та звання «Unbroken City» («Незламне місто»), символ опору, солідарності та безперервності культурного життя.

Водночас було підкреслено зв'язок між транскордонним співробітництвом та сучасним європейським контекстом, особливо з огляду на захід, який відбудеться в Тімішоарі: публічна конференція «Європа на Роздоріжжі – Безпека, Процвітання та Наше Спільне Майбутнє», організована в рамках Timișoara Cities Summit, яка збере європейських експертів та лідерів для обговорення спільного майбутнього Європи.

Джерело: www.uur.ro

Літературний вечір у Бухаресті

11 вересня Комітет Бухарестської філії Союзу українців Румунії організував літературно-мистецький захід під промовистою назвою «Читання підносить душу». Подія, що відбулася у теплій і водночас урочистій атмосфері, була покликана стати мостом між українською літературою у світі та румунською літературною традицією, об'єднуючи довкола книги, поезії та мистецтва людей різного віку та досвіду.

Захід мав не лише культурний, але й символічний характер – він став першим кроком у створенні справжнього клубу читачів, де українська громада столиці Румунії, разом із друзями культури, зможе зустрічатися, обговорювати літературні твори та відкривати нові імена.

На вечорі був присутній голова СУР, депутат Парламенту Румунії Микола-Мирослав Петрецький, який підкреслив вагомість подібних ініціатив. Він наголосив, що літературні та культурні зустрічі відіграють ключову роль у збереженні та передаванні української мови, традицій і звичаїв, які є важливими орієнтирами ідентичності та основою згуртованості громади.

Депутат звернув увагу на розвиток діяльності СУР упродовж останніх років, підкресливши, що на керівних посадах мають бути люди, які глибоко розуміють потреби громади і вміють втілювати їх у конкретні проєкти. Він також відзначив, що Союз постійно збільшує кількість культурних заходів, урізноманітнює їх і робить усе, аби вони відповідали очікуванням та інтересам українців у Румунії.

«Тільки разом, у єдності, ми можемо не лише берегти, а й примножувати культурну спадщину нашого народу», – підкреслив на завершення голови СУР.

Спеціальним гостем цього першого літературного вечора став знайомий поет Мігай Чобану, чиї твори пронизані глибоким ліризмом і філософськими роздумами. Його виступ був сприйнятий із великою увагою та зворушенням, адже поетичне слово у цей вечір стало тією «невидимою ниткою», що єднала присутніх і пробуджувала уяву.

Читання поезій у виконанні автора, а також молодих акторів і літераторів Бухареста, створило атмосферу діалогу між поколіннями й культурами, показавши, що українська література у Румунії живе й розвивається, віднаходячи нових читачів.

Подія зібрала не лише членів керівництва Союзу українців Румунії та Комітету Бухарестської філії, а й представників української громади столиці, біженців з України, а також акторів, поетів і літературних критиків. Таким чином, вечір перетворився на майданчик для обміну думками, знайомств та спільного переживання мистецького досвіду.

Учасники підкреслювали, що саме через подібні ініціативи українці у Бухаресті та в усій країні можуть відчувати себе частиною ширшої культурної родини, а водночас відкривати українське слово румунському суспільству.

Організатори наголосили, що «Читання підносить душу» має стати початком регулярних зустрічей у форматі клубу, де література та мистецтво стануть основою спілкування, натхнення та творчої взаємодії. Це простір, який має на меті об'єднувати людей навколо книги, слова і живої культури.

Захід завершився дружнім спілкуванням, обміном враженнями та планами на наступні зустрічі, підтверджуючи, що українська літературна та культурна традиція має у Бухаресті міцне й перспективне майбутнє.

Степан ТРАЙСТА
Фото автора

Ботошанська філія СУР вшанувала ІВАНА ФРАНКА

Ботошанська філія Союзу українців Румунії вшанувала одну з найвидатніших постатей української літератури: Івана Франка.

Народившись 27 серпня 1856 року і померши 28 травня 1916 року, Іван Франко залишається знаковим постаттю української та європейської культури. Поет, прозаїк, літературний і соціальний критик, журналіст, перекладач, етнограф, доктор філософії, а також автор романів і сучасної поезії українською мовою, Франко був провидцем, який залишив після себе неогігантську спадщину.

Захід відкрив Віктор Семчук, голова Ботошанської філії СУР, який підкреслив важливість зв'язку між етнічними українцями регіону та національною літературною спадщиною, наголосивши на актуальності та глибині франківського послання.

Клаудія Гринчук представила біографію та бібліографію письменника, підкресливши його роль у утвердженні українського духу і те, як Україна виявляє свою вдячність його генію. Атмосферу доповнили декламації віршів, дискусії про літературні теми та мотиви, а також малюнки та інтерпретації, реалізовані дітьми, які брали активну участь у присвячених заходах.

Особливим моментом стали виступи членів ансамблю «Весна», які, в якості наставників, підтримали своїх молодших колег у міждисциплінарних проєктах та читаннях. Також вчителька Мануела Туряк, випускниця українського відділення Педагогічного ліцею в Сучаві, обговорила тематичні відмінності у творах Франка, одночасно декламуючи представницькі вірші.

Захід завершився висновком: українська громада в Ботошанах є об'єднаною, активною та відкритою до пізнання і діалогу, з гордістю зберігаючи свої ідентичні цінності.

Ансамбль «Коломийка» з Серету на сцені Міжнародного фестивалю «Костоскі» в Македонії

З 27 по 2 вересня ансамбль «Коломийка» з міста Серет під керівництвом професорки Зірки Яноша представляв Союз українців Румунії на Міжнародному фольклорному фестивалі «Костоскі», що відбувся в місті Охрид, Македонія.

Фестиваль організовується Туристичним бюро «Костоскі» в Охридській області, відповідно навесні, влітку та восени, і об'єднує фольклорні ансамблі, оркестри, хори та художні колективи з усього світу.

Участь у цьому престижному заході дала ансамблю «Коломийка» можливість продемонструвати українські традиції та культуру Буковини через пісні, танці та народний одяг. Члени колективу, спираючись на унікальний досвід попередніх років, були мотивовані повернутися на сцену фестивалю, відомого своєю різноманітністю та красою.

(Продовження на 10 стор.)

УЧАСТЬ СЖУР У КОНФЕРЕНЦІЇ «ГОЛОС УКРАЇНОК СВІТУ ЗА УКРАЇНУ: АДВОКАЦІЯ, ПРАВДА, ЄДНІСТЬ», ЩО ВІДБУЛАСЯ В МАЛАЗІ

У відповідь на запрошення Світової Федерації Українських Жіночих Організацій (СФУЖО) взяти участь у Європейській конференції СФУЖО під назвою «Голос українок світу за Україну: адвокація, правда, єдність», що відбулася в Малазі, Іспанія, 19-21 вересня, на якій були присутні делегати з 20 країн, об'єднані бажанням зміцнити голос українських жінок на міжнародному рівні та активно підтримувати Україну, від Союзу українців Румунії були присутні:

- Ірина Люба Горват – генеральний секретар Союзу українців Румунії та голова Сату-Марської філії СУР;
- Марія Сабо-Кондрей – член Ради СУР та голова Тіміської філії СУР;
- Лучіка Герман – член Ради СУР та голова Тульчанської філії СУР;
- Іляна Леон – член Ради СУР та голова Галацької філії СУР;
- Мірела Чукур – голова Союзу жінок-українок Румунії;
- Андрея Сергей – помічник менеджера.

Відкриття конференції відбулося 19 вересня в Мерії міста Малага в присутності представників місцевої державної адміністрації, пані Ярослави Хортяні, голови СФУЖО, а також делегацій українських жіночих організацій з 20 країн-учасниць.

Захід відкрила пані Ярослава Хортяні – голова СФУЖО, після чого пролунали державні гімни України та Іспанії і молитва, яку прочитав греко-католицький священник з Малаги.

Далі виступили представники державної адміністрації Малаги, і кожна делегація представила свою організацію. Від Союзу українців Румунії Ірина Люба Горват, генеральний секретар СУР, представила діяльність Союзу та підтримку, надану українським жінкам у Румунії.

Також були передані відео- та письмові повідомлення від мера міста Малага, українських установ та міжнародних партнерів.

Захід 19 вересня завершився благодійною лотереєю, на якій кожна організація подарувала сувеніри, характерні для своєї країни.

20 вересня робота конференції продовжилася в Культурному центрі Малаги виконанням державних

гімнів України та Іспанії та хвилиною мовчання за мир.

Робота розпочалася з круглого столу на тему «Справедливість як зброя: діяльність Світової Федерації Українських Жіночих Організацій проти дезінформації», модератором якого була Люба Любчик – Голова Міжнародної Координаційної Ради з питань

Освіти Світового Конгресу Українців. На цій сесії виступили: Ярослава Хортяні – голова СФУЖО та представниця Угорщини; Аліна Скоморохова – радниця Уповноваженого з прав людини в Україні, голова асоціації «МОЖУ», Мирослава Керіч – Польща, Віра Конік – Естонія, Леся Воробець – Іспанія, Людмила Млош – Німеччина та Марія Сабо-Кондрей – Румунія.

Учасники наголосили, що правда є головною зброєю у боротьбі з дезінформацією, а також поділилися досвідом і передовими практиками різних країн.

Далі відбулися інші круглі столи на теми, що викликали інтерес, серед яких:

- «Адвокатура України у світі: досвід Світової Федерації Українських Жіночих Організацій в умовах сучасних викликів».
- «Шлях єдності: жіночий рух української діаспори вчора, сьогодні, завтра».

Теми підкреслили цінний внесок українських жінок з діаспори у збереження національної ідентичності та зміцнення єдності української спільноти на світовому рівні.

Джерело: www.uur.ro

Румунсько-українська транскордонна зустріч у місті Тешнад

Під егідою Союзу українців Румунії – представленого Любою Горват, головою Сату-Марської філії СУР – та Інституції префекта Сату-Маре – представленої Раду Янку, директором Канцелярії префекта – 1 жовтня 2025 року відбулася

важлива робоча зустріч, присвячена зміцненню румунсько-української транскордонної співпраці.

Захід відбувся в мерії міста Тешнад, яка прийняла делегації учасників.

На зустрічі була присутня офіційна делегація з України, у складі:

- Мирослава Левч, керуючий справами Закарпатської обласної ради
- Віталій Любка, заступник міського голови м. Виноградів
- Мери сіл Колочава, Горинчево, Довге, Королево та Драгове (Закарпатська область)

- Олександр Мілюков, директор Виноградівської районної лікарні
- Жанна Микитюк, директор спеціалізованої школи I-III ступеня Закарпатської обласної ради, м. Хуст

З боку Румунії взяли участь мери громад Кручишор, Валя-Вінулуй та Помі.

Обговорення були зосереджені на розвитку інституційної та адміністративної співпраці між місцевими органами влади України та Румунії. Зустріч у Тешнаді є продовженням діалогу, розпочатого у Виноградіві під час засідання 23 вересня, де представники СУР та Сату-Марської Префектури разом з українськими партнерами домовилися про необхідність інтенсифікації добросусідських відносин.

Завдяки залученню Союзу українців Румунії та за підтримки Сату-Марських повітових органів влади, транскордонне співробітництво розширюється як шляхом зміцнення існуючих партнерських відносин, так і шляхом пошуку нових інституційних партнерів. Ці кроки є тим більш важливими в нинішньому геополітичному контексті, який вимагає солідарності, співпраці та стабільності між громадами по обидва боки кордону.

Ми переконані, що ці партнерства принесуть конкретні вигоди для всіх залучених громад і зміцнять братерські відносини між державною адміністрацією та партнерськими установами Румунії та України.

Джерело: www.uur.ro

До 85 роковин від дня народження МИХАЙЛА МИХАЙЛЮКА

**Запитав хтось філософа: Що є найцінніше?
Він відповів: Час!"**

На початку Бог сотворив небо і землю (Буття: 1-1). Це два безмежні виміри – Час і Простір –, на підложжі яких Всевишній сотворив Всесвіт. Промовивши **Хай буде світло!** Творець відокремив світло від темряви, назвавши світло **день**, а темряву – **ніч**. І був вечір, і був ранок – день перший (Буття: 1-5) І так, Час пливе безупинно у неосяжному Просторі.

Божа Мудрість гармонійно наповнила Простір рослинним і тваринним світами, а людині, обдаровуючи її **світлом мудрості**, призначила доповняти гармонійно Час і Простір своїм розумом, словом і ділом. Синтагма світло мудрості вселяє умовивід обов'язкової здатності людини відрізнати добро від зла. Людські позначки у Часі і Просторі називаємо історією, а вона переповнена добрими і злими, тобто повчальними вчинками. Але обов'язково потрібно зауважити на те, що людина скоївши зло, позначена ганебним записом в історії, і навпаки, людина вчинивши добро, удостоєна історією почесним вшануванням. Обидві категорії позначок є повчальними, надають людині потужності стати особистістю, але перша категорія – тимчасову, епізодичну, а друга – довготривалу, увічнену у житті-бутті людського світу.

*

Михайло Михайлюк – поет, прозаїк, журналіст, літературний критик, видавець, перекладач, головний редактор часопису «Український вісник» –, визначний представник української літератури в Румунії, і не тільки, народився, виховався, вишколився, працював і творив у двох різних видах Простору, але і в різновидах Часу, в якому Верховна Мудрість призначила йому появись та перебувати.

Народився, виховався та набув середньої освіти у рідному просторі Буковини, у період повоєнного загоєння ран від найкривавішого запису історії, у часі так званого переходу від капіталістичного ладу до соціалістичного режиму.

Отримав вищу освіту, працював, а головне творив у просторі столичного міста Бухарест, якого пов'язував з Буковинськими, Марамороськими, Банатськими і Тульчанськими околицями своїми жур-

З професором В. Антофійчуком та його дружиною Аллою

налістськими відрядженнями, у часі так званого всебічно розвинутого соціалізму та переходу до демократичного суспільного ладу у правовій державі.

Спостерігаємо, що вищезазначені види Часу спонукали **Михайла Михайлюка**, ще з ранніх років його літературного вияву, до глибокого роздуму над незбагненими цінностями цього Божого виміру. Як молодий мистець він мріяв подолати простір української літератури своїми доробками – у поезії, у прозі, у літературній критиці, у журналістиці, у перекладах –, для яких, в його баченні, оті види Часу почали ставати надто обмежувачими, навіть ворожими...

Вітаємо Ювіляра!

З особливою повагою вшановуємо **МИХАЙЛА МИХАЙЛЮКА**, одного із засновників Союзу українців Румунії та видатну постать української культури в нашій країні.

У 1993 році він став головним редактором журналу «Наш голос», видання, яке продовжує існувати і сьогодні під егідою СУР, будучи орієнтиром преси українською мовою в Румунії. Він також є засновником часопису «Український вісник», який координує як головний редактор дотепер.

Згодом він збагатив українську літературу та публіцистику більш ніж 10 опублікованими томами – поезією, короткою прозою, двома романами, літературною критикою та публіцистикою, які дають голос ідентичності, пам'яті та духу нашій спільноті.

Від імені Союзу українців Румунії висловлюємо йому вдячність за всю літературну та журналістську діяльність і повагу за відданість українській культурі протягом усього життя. З повагою та пошаною, вітаємо з днем народження!

СОЮЗ УКРАЇНЦІВ РУМУНІЇ

Зовсім не випадково, а навіть аргументовано з огляду на місцезнаходження його отчого дому, перша збірка ліричних творів **Інтермеццо** (1971 р.) починає віршом-маніфестом **Дзвонар**, в якому ліричне Я-дзвонар вирішив побороти камінний час і **«Зв'язавши тугу серце / Із серцем дзвона, наче вісь / Землі і неба в ньому терням... / Дзвонар в Титана переріс!»**.

Виклик насправді титанічний, а скам'янілий тодішній час був неабиякою стихією, силу якої поет відчував не тільки інтуїтивно... Але бій почав і свідками слугують, принаймні, заголовки наступних ліричних дискурсів збірки: **Застереження, Інтермеццо, Розколоте небо, Марення, Куди мене роздум веде, Метаморфоз, Кожної ночі** і нарешті **Облога часу** та останній вірш **Білий вершник**.

Кілька із вищезазначених віршів прокоментовано автором даних рядків, а до 85-их роковин високоповажного ювіляра **Михайла Михайлюка** обрано не випадково ліричний текст **Облога часу**. Уважний читач вже спостеріг те, що для Часу-Божого виміру вживаємо велику початкову букву, а для видів часу-людського – малу.

Що поет – є візіонер, це аксіоматична істина. Зміни яких вбачає поет-візіонер у людському часі починають із змін у власному світобаченні: **«Коли споночіє, / Час муром мене облягає, / Коней табуни / У скроні б'ють копитами.»** З першого рядка поет створює дієсловом **споночіє** та двома наступними метафорами, у романтичній манері, вигідний момент для таємної метаморфози у власному естві. Всупереч твердому/сильному зовнішньому обмеженню, його роздуми-коней табуни пруться драматично до безмежного духовного Простору і Часу. Мотив коня як символ невпинного духовного

Євсебій ФРАСИНЮК

Фото автора

(Продовження на 9 стор.)

До 85 роковин від дня народження МИХАЙЛА МИХАЙЛЮКА

волевиявлення стане згодом лейтмотивом притаманним літературній творчості **Михайла Михайлюка**.

У наступних рядках прислівником часу – **в надранні** (рано-ранком) – поет сугерує появу суттєвої зміни у внутрішнім духовнім бою. Бо сталося світло: **«А в надранні / Лезо думок / На сполох бовкає / У дзвони часу / До нестями, / І, час лукавий / На мить одлягає, / Не йде напролом.»** Якщо звернемо увагу на тропи **лезо думок, дзвони часу** та **час лукавий**, то неодмінно виявимо суть духовних поривів ліричного Я до істинного літературного простору: Гострота його роздумів спрямована не тільки проти дзвонів-думок лукавого часу, в якому література стала у тому часі заглухлим дзвоном червоного терору, а насамперед впливала з рішучості спрямувати своє лезо думок так, щоб бовкнути-креснути новим світлом, на сполох – у символічному значенні північного сяєва... Ці думки ставали приблизно непомітними тріщинками у так званому соціалістичному таборі і тільки справжні візйонери кресали ними, відчуваючи інтуїтивно незупинний переворот того часу. Вірогідність сили цього нового світла в українському літературному просторі Румунії спричинила, поперше, помітну тріщину – час лукавий на мить одлягнув – , а по-друге, сприяла появі нової плеяди трудівників красного слова, тобто появи нового виду Часу.

Мотив дзеркала в літературі як у народній, так і в авторській, вселяє споконвічне бажання людини поспорити з Часом – чи повернути його в минуле, чи заглянути у майбутнє. Така спонука не оминула навіть і вельми поважного ювіляра **Михайла Михайлюка**. Він також людина... Але його ліричне Я обрало дивне дзеркало: **«У дзеркало днів / Посріблений висок, / Зморшка скрадлива / У ямі очей.»** Можу

У майстерні Михайла Волощука

З Євсебієм Фрасинюком

погодитись із віддзеркаленим його соматичним аспектом на 85-му році земної подорожі – посріблений, зі зморшками буттєвих випробувань. Це зовсім природно і в певній мірі насолода у поєдинку з Часом...

*

Але, шановний друже, від 1971 до 2025 проминуло 19.710 днів, адже у твоєму дзеркалі днів не віддзеркалювалась твоя поезія, велика проза, коротка проза, літературна критика, журналістика, публіцистика, переклади, передмови, видання?.. Мабуть ні, бо інакше не можна пояснити значення останніх двох рядків: **«Двобій – / Наперед утрачений...»** Саме твій літературний доробок суперечить дієслову. А, що мріяв більше, допускаю, але про мистця, який здійснив би усі свої мрії, мені, скромному, не відомо! Як обережний стратег, шановний ювіляре, ти залишив приблизно непомітний шанс іншого результату у поєдинку із Часом – умовлений фінальними крапками. З особливої поваги до тебе, як людини і друга, оцінюючи твій вагомий внесок до українського літературного простору, наважуюсь заповнити їх: **Двобій – наперед утрачений**, якщо людина не зрозуміла, що життя це не просте **Інтермеццо**, якщо не засіяла **Біле, пребіле поле**, якщо не переконалась **Не вір(ити) крику нічного птаха**, якщо не проходила сміливо і без вагань через **Міст без поруччя**, не вживала розумно **Слово про слово**, не виявила **Криницю під каменем**, не проходила крізь **Буковинські трафунки**, не збагнула суть **Синього смутку фіордів**, якщо пробувала бовкати у **Заглухлий дзвін**, якщо не засміялась коли **Білик-кіт упав з воріт** і скоро не обстежила його фізичну цілісність!

Отже, **Білий вершнику**, що мчиш заслужено у просторі української літератури, тричі бажаю тобі здоров'я, душевного миру і сили редагувати УВ!

Культурна діяльність СУРу

(Продовження із 6 стор.)

Особливим моментом виступу стала інтерпретація отця Михайла Кобзюка, який зачарував глядачів винятковою версією пісні «Родина» з репертуару покійного українського співака Назарія Яремчука. Емоційність та автентичність цього художнього моменту були нагороджені тривалими оплесками міжнародної публіки.

Професорка Зірка Янош, керівник ансамблю та заступник голови місцевої організації СУР, підкреслила, що фестиваль вражає культурним багатством та чарівними краєвидами Охрида. Водночас вона подякувала керівництву Союзу українців Румунії за фінансову підтримку, яка зробила можливою участь у фестивалі.

Європейський день мов у Палтіну

Під керівництвом Константини Бурсук, викладачки восьмирічної школи у Палтіну, Сучавського повіту, учні відзначили Європейський день мов серією виховних та творчих заходів, що проводилися як румунською, так і українською мовами. Атмосфера була цікавою, діти відкривали для себе красу мовної та культурної різноманітності. Висловлювалося чітке послання: ми пишаємося тим, що є частиною Європи єдності в різноманітності, де повага до мови та культури сприяє зближенню громад.

Метою заходу було розвинути зацікавлення учнів до вивчення іноземних мов, стимулювати повагу до інших культур і зрозуміти, що кожна мова є мостом до дружби, співпраці та відкритості до світу.

Вплив на учнів був значним: вони зрозуміли, що багатомовність є цінним ресурсом, набули більшої впевненості у висловлюванні різними мовами та стали більш свідомими цінності єдності в різноманітності. Заходи також сприяли розвитку командного духу та вихованню толерантності.

Виховні та культурні заходи для дітей в Рускові

13 по 15 серпня в приміщенні місцевої організації Союзу українців Румунії в Рускові відбулися два освітньо-культурні заходи, присвячені дітям, покликані наблизити їх до власних коренів і передавати красу українських традицій.

Перший захід, «Відкрий для себе село своїх дідусів і бабусь», зібрав дітей, які перебували вдома на канікулах, і запросив їх відкрити для себе рідне село через спогади дідусів і бабусь. Особливим моментом стала зустріч з пані Іриною Дункою, яку вважають справжнім «живою скарбницею» і яка з хвилюванням розповіла дітям про традиційні весілля, красу рідної мови та радість молитися і читати Біблію українською мовою.

Друга акція називалася «Представлення українського народного костюма». Ця акція показала дітям багатство народного костюма та символіку кожного його елемента. В рамках заходу Анна Лібер майстерно представила деталі традиційного костюма та його значення, а пані Крістіна Мікулайчук, бакалавр етнографії, поділилася своїми знаннями про специфіку та цінність української нематеріальної спадщини.

Також пані Міхаєла Мікулайчук виступила з особливим артистичним номером, виконавши пісні з українського репертуару, чим ще більше зблизила душі учасників.

Ці два заходи були організовані за участю Анни Коржук, секретаря місцевої організації в Рускові, та Пінті Марічука, голови місцевої організації, за підтримки Марамороської філії Союзу українців Румунії та місцевої громади.

Ніч Музеїв у Селах – Традиції та українська ідентичність у Копечеле

Цього літа Український музей-садиба в Копечеле, у Караш-Северінському повіті, став місцем особливого заходу, що відбувся в рамках національної програми «Ніч Музеїв у селах», ініціативи, яка висвітлює культурну спадщину та ідентичність сільської місцевості.

Управління Музеєм здійснює Караш-Северінська філія Союзу українців Румунії. Він відкрив свої двері для відвідувачів на вечір, присвячений традиціям, цінностям та пам'яті української громади в Банаті. Відвідувачів зустріла автентична атмосфера, в якій традиційні експонати, предмети побуту, народні костюми та старовинні фотографії відтворили колишній світ українського села.

Серед гостей був і Данієль Басараба, голова Караш-Северінської філії СУР, який підкреслив важливість збереження культурної спадщини:

Музей-садиба в Копечеле – це не тільки простір пам'яті, а й символ нашої етнічної спадкоємності. Дуже важливо донести до молодого покоління та інших людей цінності й традиції, які передаються з покоління в покоління.

Програма вечора включала також відкриті діалоги з місцевими жителями та гостями про важливість збереження культури меншин у румунських селах.

«Ніч Музеїв у Селах» – це проєкт, що реалізується на національному рівні та координується Національною мережею музеїв Румунії з метою наблизити громадськість до сільського життя та етнографічних колекцій, що мають особливу ідентифікаційну цінність. Союз українців Румунії з особливим інтересом підтримує цю ініціативу, вважаючи, що культурні свідчення сіл є живими коренями наших громад.

Культурний захід «Українська пісня і танець» в Арадській філії

21 вересня Союз Українців Румунії (філія Арад) організував культурний захід «Українська пісня і танець», який відбувся в Будинку культури міста Кишинів-Кріш.

Метою заходу було популяризація та збереження українських традицій і культури, підкреслюючи красу української народної пісні та танцю як засобу зміцнення культурної ідентичності громади.

У заході взяли участь:

- Дмитро Стуляник, виконуючий обов'язки голови філії СУР – Арад
- Іляна Преда, секретар філії СУР Арад
- Оксана Ґабор, голова місцевої організації СУР у Вінґа
- Юльча Шербан, голова місцевої організації СУР у Надабі
- Аліна Магурян, представниця української громади з К'єру.

Художню програму представили такі ансамблі та фольклорні групи:

- «Весела квітка» з Надабу під керівництвом Юльчі Шербан
- «Веселка» з Вінґи, під керівництвом Оксани Ґабор

(Продовження на 12 стор.)

Шкільний інспектор для української меншин Павло Білокопитюк нагороджений Ботошанським повітовим шкільним інспекторатом

«Сьогодні, 18.09.2025, ми нагороджуємо вас за працю всього життя на благо освіти в Ботошанах!» – так пролунали в залі засідань «Ніколае Йорга» Ботошанського шкільного інспекторату слова, адресовані Павлу Білокопитюку Богданом Суручуком, генеральним шкільним інспектором.

«Молодий пенсіонер» – так називали всі інспектори Ботошанського ПШІ, Павла Білокопитюка, який був головою Організації СУРу Ботошани та шкільним інспектором з 2000 року до 2025, коли він вийшов на пенсію.

Закінчивши фізичний факультет університету «Ал. І. Куза» у Яссах 1986 року, він активно працював як викладач, керівник різних навчальних закладів повіту, а особливо як шкільний інспектор у ботошанському шкільному інспектораті. Чи-

сленні курси підвищення кваліфікації, численні магістерські програми, які він пройшов, зробили Павла Білокопитюка справжнім професіоналом в галузі освіти, авторитетною фігурою серед викладачів Ботошан, але особливо експертом у галузі шкільного менеджменту.

Як інспектор з питань української меншини, професор Павло Білокопитюк з гідністю та відповідальністю носить звання ЛЮДИНИ та професіонала, і Богдан Суручук підкреслив це, коли вручав йому, на знак пошани, нагороду Ботошанського ПШІ за всю його діяльність. Це був зворушливий момент, і Павло Білокопитюк виголосив промову перед колегами з ПШІ, в якій заявив, що для нього велика честь бути присутнім на такому урочистому заході, в центрі уваги всіх інспекторів Ботошан.

Джерело: www.uur.ro

«ВОСЕНИ ЛІЧАТЬ КУРЧАТ» У БОТОШАНСЬКІЙ ФІЛІЇ

У Ботошанській філії СУР відбулася акція «Восени лічать курчат», в якій взяли участь: Віктор Семчук, голова філії, Клаудія Гринчук, шкільний інспектор для української меншини, Мануела Туряк, випускниця філологічного факультету Сучавського університету імені Штефана Великого, а також молодь з української громади Ботошанського повіту.

Захід надав молоді можливість вільно висловитися щодо проблем громади, дозволивши їм скористатися інформацією з бібліотеки Ботошанської філії СУР.

Також вони отримали педагогічні настанови, в рамках заходу були обговорені основні аспекти вивчення рідної української мови. Молоді учасники вивчили традиційні пісні, ознайомилися з роботами, присвяченими поселенню українців у долині річки Серет, поспілкувалися та отримали інформацію про літературні теми та мотиви, характерні для традиційних українських костюмів.

Віктор Семчук висловив готовність організувати заходи, присвячені молодим членам Ботошанської філії СУР з метою «відкриття дверей» для нових поколінь та забезпечення заходів щодо вивчення рідної української мови в повіті Ботошани та підтримки учнів, які бажають вивчати рідну мову за межами повіту.

Клаудія Гринчук представила можливості учнів української національності з повіту Ботошани вивчати рідну мову на рівні класів та/або груп; вона оцінила анкети, які вони вирішили заповнити. Водночас вона представила можливості, яку має молодь української громади для вивчення рідної української мови як у Ботошанському повіті, у школах сіл Киндешти та Міхайлени, так і в коледжі ім. Лацку Воде в Сереті, а також в Сучавському університеті ім. Штефана Великого.

Мануела Туряк розповіла молоді про можливості отримати доступ до спеціалізованої педагогічної освіти в рамках проєктів, що реалізовані спільно з Союзом українців Румунії.

Молоді люди, які навчаються в ліцеях і факультетах, родом з різних сіл, мали можливість поспілкуватися, знайти рішення проблем, з якими вони стикаються, отримати реальну підтримку від Ботошанської філії СУР, краще пізнати один одного, ознайомитися з українськими традиціями та культурою.

Джерело: www.uur.ro

«Разом заради майбутнього»

5 вересня в рамках місцевої організації Вишівська Красна, у співпраці з місцевою організацією с. Кривий, відбувся захід під назвою «Разом заради майбутнього», зустріч, покликана стимулювати залучення молоді до громадського та соціального життя.

Головними організаторами були Адріана Рекало, секретар місцевої організації с. Кривий, та Крісті-Василь Бежера, секретар місцевої організації с. Вишівська Красна.

У заході взяли участь важливі представники Союзу українців Румунії та громади.

Зустріч зібрала 55 учасників, переважно молодь з місцевих організацій сіл Кривий, Вишівська Красна, Вишівська Долина та Поляни.

Були обговорені питання, пов'язані з роллю молоді в громадських та соціальних заходах; актуальні виклики, з якими вони стикаються (стрес, брак часу, обмежені можливості); способи подолання цих перешкод шляхом співпраці та залучення.

Окремим моментом стало представлення Міхаєли Канюки, присвячене проблемі вживання наркотиків, в якій вона наголосила на важливості усвідомлення та профілактики серед молоді.

Головною метою заходу було просування активної участі молоді в житті громади через обговорення актуальних тем та пошук рішень на майбутнє. Учасники дізналися про можливості, які Союз українців Румунії пропонує молоді, зокрема:

- участь у шкільних курсах та олімпіадах;
- літні табори, культурні та освітні екскурсії;
- стипендії та фінансова підтримка для учнів та студентів;
- безкоштовне проживання для учнів українського ліцею та студентів, які вивчають українську мову та літературу.

Джерело: www.uur.ro

Культурна діяльність СУРУ

(Продовження із 10 стор.)

- «Червона Ружа» з К'єру, під керівництвом Аліни Магурян
- «Квітка Крішу», під керівництвом Крістіана Сучу
- Соріна Магурян, яка щиро потішила нас своїм виступом.

IX Фестиваль української та румунської релігійної музики та поезії «Покрий нас Своїм Покровом, Свята Діво»

У м'якому світлі осені, коли християнство святкує Покрову Пресвятої Богородиці, в Українському культурному центрі в Бухаресті (вул. Траяна, 103) відбувся IX Фестиваль української та румунської релігійної музики та поезії під скромною та молитовною назвою: «Покрий нас своїм Покровом, Свята Діво».

Захід розпочався урочистим виконанням національних гімнів Румунії та України, за яким послідувала молитва отця Михайла Кобзюка. Потім атмосфера наповнилася емоціями від вітального слова голови СУР, депутата Миколи-Миросяла Петрецького, яке висловлювалося публіці Михайлом Гафією Трайстою, головою Бухарестської філії СУР.

Музика перепліталася з поезією та театром протягом двох годин, а сцена перетворилася на вівтар мистецтва, на жертву, принесену Богу, Спасителю Ісусу Христу та Пресвятій Богородиці.

Глядачі мали радість послухати глибокі пісні співака і композитора Дана Васілеску, добре відомого своєю художньою діяльністю в Православній церкві Кашин у Бухаресті. Водночас отець Михайло

Кобзюк, єпархіальний радник Архієпископії Сучави і Радівців, своїм голосом і молитвою приніс промінь душевного спокою. Александра Попеску, солістка Будинку Культури студентів у Бухаресті, додала блиску своїми інтерпретаціями, а ансамбль «Edelveis Poesis» огорнув атмосферу ліричними гармоніями.

Глибокі емоції викликав виступ театральної трупи українських біженців «Фаворит», яка представила зворушливу сценку про матір, яка чекає на повернення своїх синів з війни – яскраве зображення болю і надії, свідчення часу, в якому ми живемо.

Зал, заповнений вщент, зібрав членів української громади, друзів і симпатиків СУР, журналістів, студентів, письменників і акторів Бухареста. Оплески, емоції і сльози радості перетворили фестиваль на мить спільності, на живий союз між культурою, вірою і солідарністю.

Таким чином, IX-й фестиваль ще раз довів, що релігійне мистецтво, через голос і слово, через поезію і театр, може об'єднати серця і принести світло молитви туди, де люди збираються у вірі і любові.

Весільні традиції, поширені в Орадї ансамблем «Весела квітка»

28 вересня, у домівці Бігорської філії Союзу українців Румунії відбувся особливий захід під назвою «Українське весілля», завдяки якому традиції українців з регіону Марамуреш були відроджені в художній та автентичній формі. Захід був організований з ретельністю та відданістю Андреєю Мірелою Мирзою, помічником менеджера/фотографом, та Сораною Ністор, кореспондентом преси.

Головними дійовими особами цього моменту були члени ансамблю «Весела квітка» з місцевої організації СУР в Надабі, координовані головою організації Юлією Шербані та підтримані тимчасовим головою Арадської філії СУР Дмитром Стулянеком.

ДЕНЬ УКРАЇНСЬКОГО КОЗАЦТВА У КЛУЖІ

20 вересня Клуб української малечі відновив свою діяльність після літніх канікул — і зробив це особливо урочисто та яскраво! Першою зустріччю став «День українського козацтва», який малюки провели у непересічному місці — в Національному етнографічному парку «Ромулус Вуя» у Клузь-Напоці, першому музеї просто неба в Румунії.

Особливим стало те, що на святі були присутні голова СУР, депутат Микола-Миросяла Петрецький, разом із дружиною та сином.

Атмосфера була справді святковою й водночас пізнавальною. Учасники заглибилися у захопливий світ козацтва — дізналися, ким були козаки, як вони жили, чим займалися у вільний від походів час, чому саме вони стали символом волі й сили українського народу. Діти слухали з цікавістю, адже історії про сміливі походи, захист рідної землі та козацьку дружбу звучать завжди натхненно!

Після знайомства з козаками дітей чекала екскурсія етнографічним парком. Вони доторкнулися до історії Трансільванії, регіону, де століттями співіснували різні народності та культури. Це був чудовий спосіб поєднати вивчення українського минулого з розумінням історії краю, у якому сьогодні живемо.

Родзинкою програми став майстер-клас із гончарства. Діти власноруч працювали з глиною, створюючи маленькі вироби. Так провели паралель із тим, що козаки були справжніми майстрами на всі руки й уміли виготовляти для себе все необхідне.

І, звісно ж, не обійшлося без веселощів! Для малечі був організований пошук скарбів — квест, який подарував море емоцій, сміху й радості.

А на завершення всі разом смакували голубцями — стравою, яку любили й самі козаки. Правда, вони готували голубці з крупами — гречкою чи пшоном, а м'ясо сікли вручну. Часто це була дичина, здобута на полюванні. Куштували голубці у сучасному виконанні, але відчули ту саму ниточку спадкоємності з предками.

Цей день став гармонійним поєднанням:

- знань про історію України та козаків,
- знайомства з культурою Трансільванії,
- живого спілкування, дитячих усмішок та спільної трапези.

Як казав Тарас Шевченко: «І чужому навчається, й свого не цурайтесь!» Ми пишаємося своїм минулим, збагачуємося новим досвідом і разом ростемо — у любові до рідного та повазі до культурного розмаїття.

Дякуємо всім дітям, батькам, працівникам музею та нашим почесним гостям за цю неймовірну подорож у часі!

Вистава розпочалася появою нареченої, яку посадили за стіл і увінчали вінком, традиційною короною для молодих дівчат. Згодом з'явився наречений разом із старостами, що ознаменувало початок весільної церемонії.

Моментом з сильним символічним зарядом став той, коли вінок нареченої був замінений на хустку, що символізувало перехід від статусу дівчини до статусу замінної жінки.

Подія продовжилася енергійним і барвистим танцем, який об'єднав не тільки ансамбль, а й учасників заходу, яких запросили приєднатися до хороводів. Весь виступ завершився в теплій атмосфері, під оплески та слова вдячності від публіки.

Джерело: www.uur.ro

Міжнародний день захисту дітей – Історія та сучасність (II)

День захисту дітей має привернути увагу до проблем найменших мешканців Землі. На міжнародному рівні ними займається Дитячий фонд Організації Об'єднаних Націй – ЮНІСЕФ. Щороку співробітники ООН готують доповідь «Положення дітей у світі». ЮНІСЕФ зазначає, що в наші дні, як і раніше, «мільйони дітей щороку помирають від недоїдання та хвороб. Безліч інших стають жертвами стихійних лих, епідемій і крайніх форм насильства, експлуатації та жорстокого поводження».

Адже в даний час по всьому світу діти часто стають жертвами агресивної поведінки дорослих, наражаються на різні небезпеки. Це і згубний вплив ЗМІ та інтернету на фізичне та психічне здоров'я малюків, у багатьох азіатських та африканських країнах діти голодують та вмирають, не доживши до свого п'ятого дня народження. Багатьом загрожують СНІД, КОВІД, війни та збройні конфлікти.

Генеральна Асамблея ООН у 1989 році прийняла Конвенцію ООН про права дітей через 30 років після прийняття Декларації прав дитини. У ній викладено, які дії та як саме мають здійснювати держави, їхні уряди, неурядові організації, засоби масової інформації та приватні особи для забезпечення дотримання прав дітей по відношенню до кожної дитини. Сьогодні у світі понад 96% дітей мешкають у країнах, які зобов'язалися захищати права дітей, ратифікувавши Конвенцію ООН про права дитини.

Також для допомоги дітям ООН створила спеціальний фонд, який веде велику роботу з усіх аспектів дитячого здоров'я – від передпологового періоду аж до юності. Дитячий фонд підтримує дітей, які втратили батьків через ВІЛ/СНІД і стежать за тим, щоб вони отримували такий самий догляд, як і їхні ровесники. Він також допомагає забезпечити гідне життя жінкам та дітям, хворих на СНІД.

У Міжнародний день захисту дітей можна допомогти тим, хто хворий або перебуває у складних життєвих умовах: багато благодійних фондів займаються дітьми з рідкісними захворюваннями, забезпечують сім'ї з невеликим статком та розвивають сільські школи. Ще у свято можна поїхати до дитячого будинку чи звернутися до організацій, які допомагають дітям-сиротам і запропонувати свою допомогу.

У свою чергу, з нагоди Дня захисту дітей у Румунії Ziua Copilului Союз українців Румунії Тіміської філії під керівництвом голови, професора Марії Сабо Кондрей, її першим заступником Міхаєлою Бумбук та помічником менеджера Ніколета Грінь було організовано яскраве святкування, подарунки та різні тематичні заходи, присвячені румунським учням і дошкільнятам, які вивчають українську мову та дітям-біженцям з України. Ініціатори свята визнали, що саме час проведений батьками зі своїми дітьми є найефективнішим та найпростішим методом формування та зміцнення здорових дитячо-батьківських стосунків. Діти – це найдорожча цінність! У цей день діти заслуговують особливої уваги. Для них це має означати багато радості, різнокольорові кульки, іграшки, солодощі, ігри та розваги, танці, малюнки, прогулянки. На жаль, не таким є цей день для дітей з України. Вже втретє цей день вони проводять в умовах війни. Війна торкнулася життя кожного маленького українця. І цього року Союз українців Румунії не залишився байдужим до українських дітей.

Організатори свята присвяченого Міжнародному дню захисту дітей підготували багато сюрпризів, ігор, майстер-класів з малювання, ліплення з глини та хендмейду. Під керівництвом професійного майстра здійснювалася мистецька діяльність усіх учасників майстер-класів. Фахівець розповів, що малювання розвиває ряд важливих здібностей у дітей різного віку, серед яких: дрібна моторика, концентрація, уява, фантазія, творчість, образне мислення, емоційний інтелект та соціальні навички. Воно також сприяє покращенню координації, пам'яті та здатності до самовираження.

Крім майстер-класу з малювання дітей зацікавив майстер-клас з ліплення та його вироби. Як пояснив дітям митець, ліплення надає можливість втілювати свої фантазії у реальні форми. Діти можуть створювати будь-що, що прийде їм на думку, розвиваючи свою уяву і творчі здібності. Під час ліплення діти тренують руку, розвивають окомір, удосконалюють вміння та навички. Ліплення є способом вираження емоцій та почуттів кожної дитини. Діти можуть використовувати його для зняття стресу та покращення емоційного стану. Фахівець дав пораду дітям стосовно того, які матеріали можливо використовувати вдома замість глини, а саме: пластилін звичайний, повітряний пластилін та солоне тісто. Майстер пояснив дітям, що повітряний пластилін – це легка та пластична маса для ліплення, яка відрізняється від звичайного пластиліну тим, що не прилипає до рук і застигає на повітрі, утворюючи міцну та легку модель. Наступна маса для ліплення вдома – солоне тісто. Ліпити можна з будь-якого тіста, адже воно завжди пластичне. Але не з будь-якого тіста можна виготовляти вироби, які будуть довго зберігатися і не втрачати зовнішнього вигляду. Секретний матеріал – сіль – цементує тісто, тому вироби добре тримають форму після висихання. Ліплення із солоного тіста є одним із найбезпечніших видів образотворчої діяльності. Важливо, аби готові вироби мали практичне призначення – були б комусь подарунком, елементами декору, персонажами театральної вистави або пластилінового мультфільму.

Наступний майстер-клас був присвячений «хендмейду». Хендмейд, або рукоділля, розвиває у дітей шкільного віку широкий спектр здібностей та навичок, а саме: сприяє розвитку креативності, щоб створювати щось унікальне, фантазії та здатності бачити речі з різних кутів, оволодінню умінь працювати з дрібними деталями, такими як бісер, нитки, тканини, сприяє розвитку координації рухів рук та пальців. Під час «хендмейду» діти вчаться поєднувати кольори, форми та текстури, що сприяє розвитку їхнього відчуття прекрасного та естетичного смаку. Як зауважив майстер, «хендмейд» є чудовим інструментом для всебічного та художнього розвитку дитини, який поєднує в собі творчість, практичні навички та позитивні психологічні ефекти.

Крім зазначених майстер-класів організатори свята Міжнародного дня захисту дітей з Союзу українців Румунії запросили групу «Showlandia», яка підготувала для дітей багато сюрпризів, ігор та розваг. Захід розпочався з параду відомих дітям персонажів мультфільмів. Завдяки аніматорам діти мали можливість поспілкуватися з героями Діснея, потанцювати з ними, проспівати пісні та мелодії з улюблених мультфільмів та пограти в ігри.

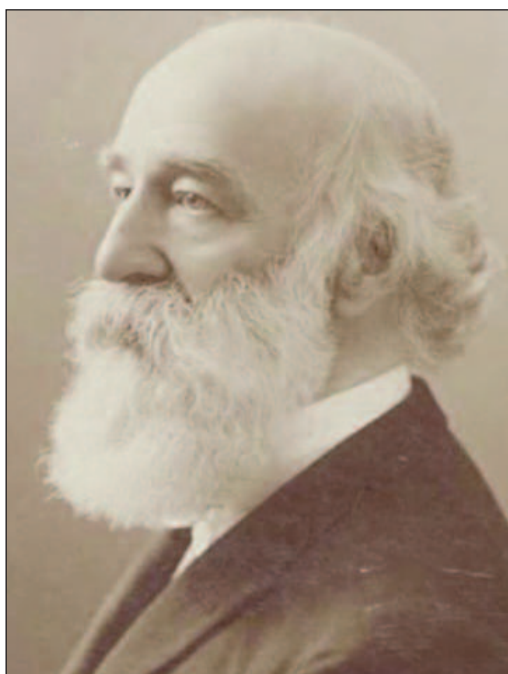
Цікавим і несподіваним був сюрприз для батьків – дитячий концерт, на якому діти гарно співали улюблені пісні, декламували вірші, демонстрували хореографічні номери та грали на музичних інструментах. На завершення свята усіх учасників пригощали смачними піццями, солодощами, фруктами, соками та вручали гарні подарунки. Усі діти були задоволені і вирушали додому у веселому настрої та з незабутніми враженнями.

Особливим цей святковий день був для українських дітей-біженців та їхніх батьків. Рідні та родичі розповідали, що останні три літа ми маємо захищати своїх дітей від самого страшного у світі, від війни. Усі вони постраждали від російської агресії: комусь довелося покинути межі рідної країни, залишити своїх друзів, звичне місце і зникати до інших реальностей. Ті, хто залишився в Україні, останнім часом практично щодня чують вибухи ракет, бачать руйнування шахедми житлових будинків, шкіл, історичних кварталів українських міст, інфраструктури та сотні загиблих, серед яких: мешканці міст, діти, люди похилого віку. А замість дитячого дозвілля перебувають в укриттях і замість сну у своїх ліжках часто ночують на облаштованих батьками спальних місцях на підлозі у коридорі або у ванній кімнаті. Бо так безпечніше. Діти не мають бачити та переживати ті жахіття, що кояться в усіх містах нашої рідної України. Вони повинні жити в любові, підтримці та розумінні. Дуже хочеться, щоб наша малеча була найщасливішою, росла під мирним небом і була в безпеці. Справжнім прихистком для багатьох українців стала дружба Румунія, а для нас – чудове місто Тімішоара.

Батьки висловлювали велику подяку і пошану керівництву Союзу українців Румунії, голові Тіміської філії пані Марії Сабо Кондрей, її першому заступнику Міхаелі Бумбук та їхнім колегам, які завжди приділяють багато уваги до проблем українських біженців та здійснюють вчасну допомогу. Українські батьки мають сподіватися на подальшу підтримку від Союзу українців Румунії та бажали, щоб діточки завжди були веселі, щоб вони ніколи не зазнали смутку, біди або тяжкої долі. Всім діточкам українців Румунії та зі всього світу бажаємо всього найкращого.

Оберігаючи підрастаюче покоління сьогодні, ми збудуємо благополучне майбутнє України та Румунії завтра. Щира увага, любов і турбота, які ми даруємо дітям, обов'язково обернуться успіхами та досягненнями для наших обох країн.

Лариса НЕЧАЄВА
професор Одеського національного університету
Фото авторки

Американський пастор Чарльз Леонард – засновник свята День дітей (1857)

ВАЛЕРІЯ ШОВКАЛЮК

(1940 – 2025)

Валерія Шовкалюк (дівоче прізвище Чернівцян) прожила вісімдесят весен, бо народилася 11 травня 1940 року і відійшла у відсвіти у вересні нинішнього року. Народилася у буковинському українському селі Балківці у господарській родині і про своє дитинство, про свою родину писала у спогадах, що друкувалися в останні роки у часописі «Український вісник». Особливо теплими словами згадувала свою бабку Ливонку, яку дуже любила.

Семирічку закінчила у рідному селі, потім навчалася у Серетському українському ліцеї, який закінчила 1958 року. Поступила на українське відділення філологічного факультету у Бухаресті і стала його випускницею у 1963 році.

Знав я Валерію з часів навчання у ліцеї, дружив з її колегами Ганьком Поповичем і Павлом Шовкалюком, який пізніше став її мужем і поетом, якому багато пізніше я видав на сурівські кошти збірку поезій «Перехрестя».

Після закінчення факультету наші дороги розійшлися. Валерія спочатку пішла вчителювати в марамороське українське село Вишавська Долина (попрацювала там два роки), а звідти перейшла до міста Онешти, де одержав роботу її муж Павло і де Валерія народила

трьох синів, до пенсії викладала румунську мову.

Ми почали спілкуватися (по телефону) десь десять років тому, після того, як нагло пішов з життя її муж Павло. Приводом до спілкування було те, що Павло Шовкалюк залишив рукопис спогадів, а Валерія попросила мене прочитати їх і сказати свою думку чи варто б ті спогади

надрукувати. Спогади Павла цікаві, вони відтворюють реалії певної епохи в житті української громади Румунії, зафіксують цікаві факти початків нашої літератури 50-ти років минулого сторіччя і заслуговували побачити світ.

Я повернув Валерії рукопис і порадив зробити в ньому певні поправки і доповнення, підібрати фотоматеріал, який би висвітлював моменти з їхнього подружнього життя і творчого шляху поета Павла Шовкалюка. На жаль, Валерія не встигла цього зробити і, мабуть, рукопис спогадів залишиться у сімейному архіві.

Водночас я почав переконувати Валерію самій взятися за перо. І переконав. В результаті – серія статей-спогадів – вельми цікавих, написаних талановито з відбитком власного «я», які здобули теплі відгуки серед читачів часопису «Український вісник». Аж не вірилося, що авторка зуміла запам'ятати і перенести на папір стільки цікавих моментів з свого дитинства, життя родини і односельчан. Останній спогад появився у минулому числі нашого часопису. Пишучи ці рядки, не можу повірити, що Валерії Шовкалюк вже немає, що це останні рядки, які вийшли з-під її пера, що вже ніколи не пролунає дзвінок, яким вона повідомляє, що вислала останній допис...

Хай земля буде їй пухом і хай спогад про Валерію ніколи не погасне!

Михайло МИХАЙЛЮК

ГЕТЬМАН ІВАН МАЗЕПА МІЖ МІФОМ ТА ІСТОРИЧНОЮ РЕАЛЬНІСТЮ

27 вересня будинок культури «Куза Воде» в Галаці став місцем зустрічі історії та емоцій. Галацька філія Союзу українців Румунії у партнерстві з Музеєм історії ім. Пауля Пелтені організувала конференцію «Гетьман Іван Мазепа між міфом та історичною реальністю», яка об'єднала діячів культури та істориків з України та Румунії.

Захід мав на меті привернути увагу громадськості до історичної особистості видатного Гетьмана, однієї з репрезентативних постатей української історії, а також культурних і політичних відносин в Європі 17-18 століть. Він мав на меті представити образ Мазепи в історичних документах, а також в європейській літературі та культурі, де він часто перетворювався на легендарну постать.

Гімни Румунії та України наповнили зал урочистою атмосферою. Голова Галацької філії СУР Іляна Леон емоційно передала привітання місцевої української громади і послання депутата від української меншини у Парламенті Румунії та голови СУР Миколи-Мирослава Петрецького.

Конференція об'єднала видатних особистостей, які привернули увагу аудиторії до цікавих аспектів життя Івана Мазепи. Серед них:

- В'ячеслав Кушнір, декан історико-філософського факультету Одеського національного університету імені Іллі Мечникова, який виступив з доповіддю «Іван Мазепа в боротьбі за незалежність України», висвітливши політичну та військову роль Гетьмана.

- Наталія Петрова, викладачка того ж факультету, яка окреслила портрет Мазепи як складної історичної особистості, підкресливши його підтримку освіти та культури шляхом фінансування будівництва шкіл, церков та монастирів – безцінну спадщину для майбутніх поколінь.

- Михайло Трайста, письменник, журналіст, перекладач та голова Бухарестської філії СУР, який представив легенду, записану Георгієм Асакі, про таємне кохання Мазепи і доньки молдавського боярина. Він також презентував свою книгу «Герої не вмирають», зворушливу данину пам'яті всім тим, хто віддав своє життя на полі бою, захищаючи Україну.

Директор Музею історії Крістіан Келдерару привернув увагу присутніх розповіддю про місце поховання Гетьмана у Галаці – місті, де

два мікрорайони й досі носять його ім'я. Водночас він згадав зворушливе послання з Книги пошани, написане колишнім президентом України Віктором Ющенком під час його візиту до Галаца у 2017 році.

Захід завершився теплим і яскравим виступом хору «Ясниця», який наповнив зал піснею та емоціями в день, коли минуло і сьогодні зустрілися в Галаці, нагадуючи нам, що історія – це не тільки урок, але й міст між народами.

Джерело: www.uur.ro

«СЕРПЕНЬ ВТОМИ НЕ ЗНАЄ – Все збирає, припасає!» (II)

Варто звернути увагу, що народна назва Маковія фактично звучить як «мак віє». І це не з проста. На посвяту віруючі приносили особливий вид маку-самосію, під назвою видюк. Вірили, якщо його освятити три, сім або дев'ять разів (а святити можна в різні свята), то сила цього видюка ставала непереможною. Обсипавши ним хату, двір чи город, можна бути впевненим, що зла нечиста сила не може переступити через розсипаний мак: «Маку-видюку, ти все видиш, з сонцем-вітром компануєш, не допусти сюди лихі сили». Саме цей мак використовували від зуроків і на Юрія, і на Івана Купала, і на Різдво.

Свячений видюк застосовували навіть у ритуалах з викликання дощу. Так, якщо тривала посуха, сім вдівців зносили свій видюк до криниці, змішували його разом, засипали у воду і розмішували хлібною лопатою. Вважалося, що це був найдієвіший спосіб, адже через невеликий проміжок часу йшла брва злива!

Традиційно до цього дня готували обрядові страви з маком: медяники, печиво та бублики з маком, шулики, кутю, відомі маковики (коржики з меду та товченого маку), навіть варені кукурудзяні качани.

Саме на Маковія починають відлітати ранні птахи до вирію, а, відповідно, це знаменувало поступовий перехід на осінню пору.

Від Маковія починається двотижневий піст – Спасівка: «До Спасівки бджола робить на пана, а після – на себе».

Та найкульмінаційнішим святом серпня є Свято Другого, Великого або Яблучного Спасу, яке відзначають 6 серпня (19 серпня)! У Старому Заповіті заповідалося приносити перші плоди землі для посвячення їх Богу, а саме: перший сніп нового врожаю, перші овочі, перший виноград. Церковним уставом було задекларовано освячувати грона винограду в день Преображення Господа Бога і Спасу Ісуса Христа, тобто на Спасу. За повір'ям, Ісус зійшов на гору Фавор у супроводі Петра, Якова та Іоанна. І раптом він преобразився: його обличчя засіяло, як сонце, а одяг став біліший за сніг. І постали перед Ісусом пророки Мойсей та Ілля, які й повідали йому новину про його близьку мученицьку смерть. Несподівано білезна хмара накрила їх усіх, звідки пролунав голос Бога: «Це є Син Мій Улюблений, на Якому моє благовоління; Його слухайте».

А в мирському житті кожен господар до Спасу намагається зібрати всі зернові, а знахарки востаннє заготовляють лікарські трави. І навіть господині ще до сходу сонця вдаються до магії: жінка йде до капусти й каже: «Добрий день тобі, капусточко! Прийшов Спас – тебе різати час!».

Кожен господар та господиня вважає за святий обов'язок віднести до церкви на посвяту

свої врожаї: фрукти, мед, хліб, овочі тощо. Цікаво, що на більшій території України виноград, який заповідалося Старим Заповітом нести на освячення, до Спасу ще не вистигав. І тому з'явилася традиція святити яблука, груші, сливи та іншу садовину, городину й мед. Але теплий клімат Бесарабії та загалом Південних

степів сприяє швидкому вистиганню винограду у цій місцевості і тому, як і заповідалося, окрім фруктів й меду, ми щороку несемо на посвяту до церкви повні кошики з найрізноманітнішими місцевими сортами винограду!

Крім того, Спасу – це день поминання померлих родичів. Вважається, що після Страсного Четверга та Зелених Свят це третій вихід душ на цей світ. І саме тому опісля церковної відправи прийнято пригощати один одного фруктами, медом і хлібом, а особливо дітей, старших та бідних людей, примовляючи:

– Візьміть за мою рідну людину (і називаємо ім'я).

– Пошли Господи! - відповідає той, кого пригощають.

Вважалося, що чим більше роздаси, тим кращий урожай чекатиме наступного року.

Про табу на вживання фруктів нам розповіла респондентка з с. Ларжанка Ізмайльського р-ну О. С. Лунґу (Кулік) 1921 р. н.: «Я не їм виногради. Мені нельзя їсти. В мене дівчинка померла. Прийде Матера Божа на Спасу, дівчинка ручку простягне, а Матера Божа її по руках - по руках!». Дійсно, по всій Україні існує повір'я, що жінкам, в яких померла дитина, не можна їсти до Спасу яблук, бо ту дитину, батьки котрої порушили обітницю, Матір Божа не пригостить яблужком, а лише скаже: «Твоє яблуко свиня з'їла».

Опісля церковної служби влаштовують гостини і на святковому столі мають бути не лише перші страви, а й усілякі пироги з яблуками, вареники з яблуками й медом, свіжі фрукти тощо. Запрошував до себе і пасічник, щоб почастуватися медком усіх сусідів.

За народною прикметою, саме на Спасу літо зустрічається з осінню і від цього дня у природі вже відчутні перші ознаки майбутніх холодів. А тому й кажуть: «Прийшов Спас, готуй рукавиці про запас!» або «Святий Спас приготував усього про запас: і дощ, і вітер, і холод, і тепло».

Є й Третій Спас, який ще іменується Хлібним. До цього дня господиня випікає хліб вже з нового врожаю, що свідчить про вдалий сільськогосподарський рік та забезпечене майбутнє до наступних посівів.

А Ви, любі читачі, не сумуйте, що цього дня починають й ластівки відлітати, й літечко відступати. Адже попереду нас чекає осіння пора, багата на весілля! І якщо Ви маєте мрії, то саме в серпні, просто піднявши голову до нічного неба, можна забажати усе, чого прагне душа, споглядаючи серпневий зорепад!

Рецепт Шуликів Справжніх (випічка до серпневих свят)

3 склянки борошна
1 склянка води
½ чайної ложки соди
2/3 склянки олії
1 склянка маку
1 склянка цукру чи меду
кориця та сіль

Пересіяти борошно, додати сіль, соду, влити воду і ½ склянки олії, замісити тісто і дати відстоятися. Тим часом мак перетерти у макітрі чи перекрутити на м'ясорубці так, щоб з'явилося макове молочко, а мак із сивого став бурим.

Тісто ще раз вимісити, розкачати коржі в палець завтовшки, зробити надрізи і проколоти виделкою, щоб позбавитися пухирів. Смажити на сковороді в олії з обох боків.

Готові коржі розламати по надрізах, скласти в макітерку чи глибоку миску, полити медом або трохи розведеним теплою водою цукром і посипати корицею та маком.

Анастасія Василівна ЄРМАКОВА
Випускниця Київського національного
університету імені Тараса Шевченка
Кафедра фольклористики; дослідниця
народної культури Південної Одещини

Фото авторки

Черговий Національний чемпіонат з футболу українців Румунії

Союз українців Румунії у партнерстві з Румунською футбольною федерацією організував у період з 24 по 26 вересня у Національному футбольному центрі Буфті черговий Національний чемпіонат з футболу українців Румунії, який вже став традиційним і знаковим для СУР та української громади, об'єднуючи любителів спорту як з Румунії, так і з України.

У змаганнях взяли участь команди філій СУР з Араду, Караш-Северіну, Тімішу, Сучави та Марамуреша, а також команда з Закарпатської області (Україна). Це один із понад 400 культурних, виховних, наукових та спортивних заходів, які СУР щорічно організовує на національному рівні.

Футбольна жіноча команда «Фенікс» українських біженців

Урочистий захід, організований у середу, 24 вересня, розпочався з товариського матчу між футбольною командою «Фенікс» українських біженців, сформованою під егідою РФФ,

Футбольна команда Тіміської філії СУР

та жіночою командою Сучавської філії СУР, що стало символічним моментом.

На заході були присутні численні гості та офіційні особи, серед яких голова Союзу українців Румунії, депутат Микола-Мирослав Петрецький, заступник голови Комісії з питань молоді та спорту Палати Депутатів, депутат Крістіан Бріан, заступник державного секретаря Департаменту з питань Міжетнічних Відносин, Дінчер Джяфер, заступник державного секретаря Міністерства внутрішніх справ, Петру Бледя, менеджер з питань Державної політики та соціальної відповідальності футболу в рамках РФФ Флорін Шарі, заступник голови СУР Михайло Трайста, секретар Ради СУР Терезія Шендрою, а урочистий захід модерував радник СУР Фабіан Попович разом із перекладачем Миколою Грищуком.

Після трьох днів змагань команда Тіміської філії СУР зберегла свій титул, вигравши фінал у команди Марамороської філії СУР з рахунком 4-2 у серії пенальті. Команда з

Марамуреша посіла друге місце, за нею слідували Караш-Северінська філія (3 місце), Сучавська філія (4 місце), Арадська філія (5 місце), а запрошена команда з регіону Закарпаття (Україна) посіла VI місце, її участь підтвердила тісний зв'язок між українцями Румунії та України.

Таким чином, команда Тіміської філії СУР і цього року з гордістю представлятиме українську громаду на «Кубку різноманітності», організованому Департаментом Міжетнічних Відносин спільно з РФФ.

За видатні досягнення в рамках змагань були вручені індивідуальні нагороди: найкращим бомбардиром турніру був визнаний Костіка Росташ (Марамороська філія), нагороду за найкращого воротаря отримав

Футбольна жіноча команда Сучавської філії СУР

Олександр Кадаріу (Тіміська філія), а найкращим гравцем турніру був визнаний Олександр Надь (команда із Закарпаття, Україна).

Джерело: www.uur.ro

E-mail: ukrainskyi.visnyk@uur.ro

Застереження

- * За достовірність фактів, цитат, власних імен та інших відомостей відповідають автори підписаних матеріалів.
- * Редакція може не поділяти точки зору авторів.
- * Надіслані до редакції матеріали не повертаються.
- * Редакція залишає за собою право скорочувати і редагувати надіслані матеріали, не порушуючи їхнього основного змісту.

УКРАЇНСЬКИЙ ВІСНИК UKRAINSKYI VISNYK

Шеф-редактор
МИХАЙЛО МИХАЙЛЮК

Редактор – **Тереза ШЕНДРОЮ**

Техноредагування і комп'ютерний набір: Тереза ШЕНДРОЮ

Редакція: Радіу Попеску № 15, Бухарест

Телефони: 0212220755; 0212220737; 0212220748; 0212220724 Друкарня

S.C.SMART ORGANIZATION S.R.L., Бухарест, Румунія

Redacția: Radu Popescu Nr. 15, Sector 1, București, România

ISSN 1223-1614